

ТОНЕ
ПАВЧЕК

ДЕЈА БИИМЭДИКЛЭРИМ

ТОНЕ
ПАВЧЕК

ДЕЈӘ БИЛМӘДИКЛӘРИМ

Ше'рләр

БАКЫ
ЈАЗЫЧЫ
1989

* * *

Тарланын конарында
Аглайыб ачы-ачы,
Дурур габир дашытэк
Гуружан гоз агачы.

Нар шеј көрүндүүтөк
Гајгысыз вә шән дејил.
Инсанын азаблары
Үздән көрүнән дејил.

Ирелијә јол бағлы,
Керијә дөнмәк олмаз.
Мүһит бизи овлајыр,
Агачтөк өз јериндө
Инсан өмүр-күн сајыр.

Тарланын конарында
Аглайыб ачы-ачы,
Дурур габир дашытөк
Гуружан гоз агачы.

ГАРА ПИШИК

Бу нәдир, ај шылтаг, ај гара пишик?
Нәр кечә чыхырсан јоллара, пишик.

Мәнә јазыг-јазыг бахырсан кендән,
Кәл, горхуб еләмә, сән гачма мәндән.

Горхма, гара пишик, горхма, јахын кәл,
Охшамаг истөрәм сәни, ај дөчөл.

Мәним дә гәлбим вар, хош әмәлим вар,
Сығал чәкмәк үчүн јумшаг әлим вар.

Анчаг бу һалымы билмәди бир кәс,
Бири дијәринин гәлбини көрмәз.

Инан үрәјимә, сән гачма мәндән,
Анчаг, инсанлары јамсылама сән!

АНАМА

Бош галан тәнһа јурдум
мәндән узаглардадыр,
Ора бағлы дујғулар һеч билмирәм һардадыр.
Сән дә чох узагдасан... Арамызда дајанмыш
Өмрүн ағыр илләри, өмрүн ағыр ајлары,
Өзкә үзләр, сифәтләр, илләрин долајлары.

Арамызда дајанмыш
Евимизин үстүнә гол ачыб көлкә салан
Төк албалы агачы,
Инди о да гурујур аглайыб ачы-ачы.

Мәни һәр баһар чағы көзләјирсән јенә дә,
Бир заман мән кәләрдим,
бағчада долашардым.

Севки ахтарышымда, арзуларым синәдә,
Мин бир арзу ешгинә мән дә улулашардым.

Жетмөз артыг дадыма кәнддәки кәзинтиләр,
Јахына кәләммирәм, мәни кәзләмә даһа.
Вахт кечдикчә, о өлән албалыјла бәрабәр
Өлүр, бизи учалдан о кәзәл дујгулар да.

СЕВКИ

Бу, һеч дә ше'р дејил,
Бу, јалныз севкидир.

Марко Павчек

СОНРА... БӨЈҮК ЗҮЛМӘТ

Нә бир диләк, нә бир һәвәс,
Нә бир фикир, нә бир куман,
Нә чырпынты, нә јүксәлиш,
Нә бир заман, нә бир мөкан.
Шүбһә дә јох.
Бирчә шеј вар: о да бошлуг,
Гаршы—учурум,
Өн—кечилмәз,
Сәнсә тәнһа.
Бир суал вар?
— Нәдир бунлар?
Нәдир, нәдир?
бу — билинмәз, нәһајәтсиз зүлмәтмидир?
Олан будур: кәләчәксиз пуч кәләчәк!
Дүшүнчәсиз, фикирсиз баш.
Дөјүнтүсүз, сәссиз үрәк!
Ишыгсыз кәз, һиссиз бәдән,
Һәр шеј ахыр сезилмәдән.
Јарпагсыз, гушсуз будаглар,
Сусуз, нәғмәсиз булаглар.
Һәр тәрәфдә бир сүкунәт,
Нәһајәтсиз бөјүк зүлмәт!
Ешидилир ајдын сәси,
Анчаг, боғуг ајаг сәси.
Јерин, көјүн титрәмәси.
Әбәдијјәт дүнјасындан кәлиб кечән,
Мәчһуллара доғру кедән
Аддым сәси.

Дәниз—дағ арасы азман дүнјанын
Дәрди дә, гәми дә хошдур мин кәрә.
Кичик бир овуча сыған дүнјанын
Горхусу дәрјадыр, севинчи гәтрә.

О бири дүнјанын астанасында
Талә кәдәри дә севинчә гатмыш.
Талә бурда бизи һәм күчлү, гадир,
Һәм дә бир даш кими ачиз јаратмыш.

Чарпышдыг
Даима јүксәлиш үчүн,
Чыхды гаршымыза гара күн, ағ күн.
Каһ бир-биримизлә, каһ өзүмүзлә
Вуруша-вуруша јашарыг белә.
Хошдур мәним үчүн, һәм е'тинасыз,
Һәм дә гәддар дүнја...

Беләдир јалныз.

Чармыха чәкилиб, тамаһым үчүн
Дүнјаја, кәр, нечә мисмарланмышам,
Мән бу әзабы да һәјат санмышам.

Бу јол, кәрән, һара апарыр бизи,
Сону билинмәјән таләјимизи?
Мин чүр әзабы вар һәр өтән анын,
Өмрүмүн јоллары јохуш-јохушдур.
Мәһәббәт наминә

фани дүнјанын
Һәр чүр әзабына дөзмәк дә хошдур.

УЛДУЗЛАР ҲАГГЫНДА ШЕ'Р

Бир дүнјадыр һәр инсан
Көјдәки улдуз кими.
Намә'лумдур, кизлидир
Дејилмәмиш сөз кими.

Јаваш-јаваш јетишир
Һәр кәс өтдүкчә заман.
Һара кетсән, јоллары
Тәзәдән ачмалысан.

Јашадыгча беләчә
Јол кедирик өлүмә.
Биз јох икән, вар кими
Гәлбимизин ишығы
Бирләшдирир бизләри
Көјдә улдузлар кими.

Бә'зән бир-биримиздән
О гәдәр узағыг ки,
Чата билмир әл елә.
Бә'зән дә јахын олуб,
Биримизин дырнағы
О биринин гәлбини
Парчалајыр аз гала.

Елә буна көрә дә
Инсан дәррдән боғулур.
Көрүнүр, улдузлар да
Буна көрә мәһв олур.

ЕНДИРИЛМИШ ЈОЛБӘНД

Сојуг пәнчәрәјә јасланмыш үздә
донуг бир кәдәр.

Нәјисә... кимисә көзләјән көзләр.
Көнүл лағым-лағым, гәм пәрдә-пәрдә,
Нәфәсдән шүшәјә шеһми чиләнмиш?
Һараса дикилән јашлы көзләрдә
Һәсрәт јуваланмыш, гәм дәрәләнмиш.
Бу ики тәшнә көз, бу јанар көзләр
Балача дүнјаја бахыр мүкәддәр,
Бу дәм нәләр кечир гәлбиндән онун!
Дәмир јолу илә ماشین јолунун
Кәсишиб кечдији јол ајрычындан
О бахыр дүнјаја, вахта анбаан,
Гатарлар шүтүјүб кечир јанындан.

Тахта чәрчивәдән бахыр дүнјаја,
Арзулар гатары шүтүјүб кечир.
Вахт дөјүб кечир
Гапыны бир-бир.
Ениб шлагбаум, гыш дағдан ашыр,
Лап јахынлашыр.

ЈАШАМАГ

Јашамаг —
Һәмишә сәфәр демәкдир.
Јашамаг —
Ҷаһ хејир,
Ҷаһ шәр демәкдир.
Јашамаг —
түлудан гүруба гәдәр
Јүрүш демәкдир.
Далғалар гојнунда фыртыналарла
Вуруш демәкдир.
Јашамаг —
Ҷаһ өтмәк,
Ҷаһ кери галмаг,

Јыхылмаг, јыхылмаг,
Јенә јыхылмаг,
Һәјатын одуна јанмағымыздыр,
Беләчә һәјаты ганмағымыздыр.
Јарамыз бөјүјәр, күндә бир гәдәр,
Бизи тамам-камал јыхана гәдәр.
Јашамаг —
Өлүмә «тәслим ол» демәк,
Олумдан өлүмә кедән јол демәк.
Јашамаг —
Сон нәфәс, сон дәм, сон анда
Үзүнә гејбдән нур чиләнмәси!
Ҷадар-Ҷадар олмуш додагларында
Јашамаг ешгинин пәһрәләнмәси!

АДИ СӨЗЛӘР

Гаранлыгда
Јолумузу азмамагчүн,
Севки кими,
Үрәк кими,
Чөрәк кими
Ән адиҶә кәлмәләри
Өз јеринә гојаг бу күн.
Башгасынын
Үрәјиндән кечәнләри
Дујаг, дујаг, дујаг бу күн.
Бундан башга...
өзүмүздә,
Өзүмүздән кәнарда да
Сакитлији горујаг биз,
Ҷәрилмәсин әсәбимиз.
Ешидилсин инсан сәси,
Көнүл сәси,

Гуш нәғмәси!
Унудулсун шиллә сәси,
Ҷүллә сәси.

СӘС-КҮҮ

Һарај-Һәшир,
Ҷурулту,
Сәс-күјә бах,
Сәс-күјә!
Бу сөзләрин һеч бири
Ешидилмир бәс нијә?

Бир вахт гушлар өтәрди,
Горхуб сәс-күјдән инди
Гушлар гулаг шәкләјир,
асфалты димдикләјир.
Инсан сәси әријиб
Бетон бағлар ичиндә
Поладдан һөркүләнмиш
Дөрдбучаглар ичиндә.
Шүшә галыбларында
Сыхылыр инсан сәси.
Ајналардан кечинчә
Башга рәнк алыб чатыр
Бизә күнүн шө'ләси,
Инсан бир робот тәкин
Дөшүндә дәмир,
Башында дәмир,
Әлиндә дәмир,
Јолунда дәмир,
Ҷедир дәмирә доғру,
Әсрин јолу будур, бу.

Әсрин кешмәкешиндә
Қурултулар ичиндә,
Бу сәс-күјләр ичиндә
Дәмир бир низам илә,
Инсан аддымлар белә
Лал-кар, сәссиз, авазсыз,
Үсјансыз,
Е'тиразсыз.

